

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 15/22
Λουξεμβούργο, 25 Ιανουαρίου 2022

Απόφαση στην υπόθεση C-638/19
Επιτροπή κατά European Food κ.λπ.

Το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η Επιτροπή δεν είχε αρμοδιότητα να εξετάσει, υπό το πρίσμα του δικαίου των κρατικών ενισχύσεων, την αποζημίωση που κατέβαλε η Ρουμανία σε Σουηδούς επενδυτές σε εκτέλεση διαιτητικής απόφασης

Ενώ η διαιτητική απόφαση με την οποία έγινε δεκτός ο ισχυρισμός των εν λόγω επενδυτών ότι η Ρουμανία είχε καταργήσει παρανόμως ένα καθεστώς φορολογικών κινήτρων εκδόθηκε πριν από την προσχώρηση του εν λόγω κράτους μέλους στην Ένωση, το μέτρο ενίσχυσης κατά του οποίου στράφηκε η Επιτροπή χορηγήθηκε αντιθέτως μετά την προσχώρηση

Στις 29 Μαΐου 2002, η Κυβέρνηση του Βασιλείου της Σουηδίας και η Ρουμανική Κυβέρνηση συνήψαν διμερή επενδυτική συμφωνία για την προώθηση και την αμοιβαία προστασία των επενδύσεων (στο εξής: ΔΕΣ), της οποίας το άρθρο 2, παράγραφος 3, ορίζει ότι κάθε συμβαλλόμενο μέρος διασφαλίζει ανά πάσα στιγμή δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση των επενδύσεων που πραγματοποιούνται από επενδυτές του άλλου συμβαλλόμενου μέρους. Επιπλέον, η ΔΕΣ προβλέπει ότι οι διαφορές μεταξύ των επενδυτών και των συμβαλλόμενων χωρών επιλύονται από διαιτητικό δικαστήριο.

Το 2005, στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για την προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ρουμανική Κυβέρνηση κατήργησε ένα εθνικό καθεστώς φορολογικών κινήτρων υπέρ ορισμένων επενδυτών σε μειονεκτούσες περιοχές (στο εξής: καθεστώς φορολογικών κινήτρων).

Εκτιμώντας ότι, με την κατάργηση του καθεστώτος φορολογικών κινήτρων, η Ρουμανία παρέβη την υποχρέωσή της να διασφαλίσει δίκαιη και ίση μεταχείριση των επενδύσεών τους σύμφωνα με τη ΔΕΣ, ορισμένοι Σουηδοί επενδυτές ζήτησαν τη σύσταση διαιτητικού δικαστηρίου, προκειμένου να επιτύχουν την αποκατάσταση της προκληθείσας σε αυτούς ζημίας. Με διαιτητική απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2013, το διαιτητικό δικαστήριο υποχρέωσε τη Ρουμανία να καταβάλει στους εν λόγω επενδυτές αποζημίωση ύψους περίπου 178 εκατομμυρίων ευρώ.

Παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά την ανάγκη να τηρηθούν στην υπόθεση αυτή οι κανόνες και οι διαδικασίες που έχουν εφαρμογή στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, οι ρουμανικές αρχές κατέβαλαν την αποζημίωση που είχε επιδικάσει το διαιτητικό δικαστήριο υπέρ των Σουηδών επενδυτών.

Με απόφαση της 30ής Μαρτίου 2015 (στο εξής: επίδικη απόφαση) ¹, η Επιτροπή χαρακτήρισε την καταβολή της αποζημίωσης αυτής ως κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά, απαγόρευσε την πραγματοποίησή της και διέταξε την ανάκτηση των ήδη καταβληθέντων ποσών.

Το Γενικό Δικαστήριο, το οποίο επελήφθη σχετικών προσφυγών, ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής ² με το σκεπτικό, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή είχε ασκήσει τις αρμοδιότητές της αναδρομικώς, επί πραγματικών περιστατικών προγενέστερων της προσχωρήσεως της Ρουμανίας

¹ Απόφαση (ΕΕ) 2015/1470 της Επιτροπής, της 30ής Μαρτίου 2015, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.38517 (2014/C) (πρώην 2014/NN) την οποία έθεσε σε εφαρμογή η Ρουμανία – Διαιτητική απόφαση Micula κατά Ρουμανίας της 11ης Δεκεμβρίου 2013 (ΕΕ 2015, L 232, σ. 43).

² Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 18ης Ιουνίου 2019, European Food SA κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-624/15, T-694/15 και T-704/15).

στην Ένωση την 1η Ιανουαρίου 2007. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε στην παραδοχή ότι η επίμαχη ενίσχυση είχε χορηγηθεί από τη Ρουμανία κατά την ημερομηνία κατάργησης του καθεστώτος φορολογικών κινήτρων, ήτοι το 2005.

Επιληφθέν σχετικής αιτήσεως αναιρέσεως, το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου και επιβεβαιώνει ότι η Επιτροπή είχε αρμοδιότητα να εκδώσει την επίδικη απόφαση, αναπέμποντας παράλληλα την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου προκειμένου να αποφανθεί εκείνο επί των λόγων ακυρώσεως και των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν ενώπιόν του σχετικά με το βάσιμο της απόφασης της Επιτροπής.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Δεδομένου ότι η Επιτροπή έχει, δυνάμει του άρθρου 108 ΣΛΕΕ, αρμοδιότητα ελέγχου των μέτρων ενισχύσεως που έλαβε η Ρουμανία από της προσχωρήσεώς της στην Ένωση, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι οι κρατικές ενισχύσεις πρέπει να θεωρείται ότι «χορηγούνται», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, κατά τον χρόνο που η εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία αναγνωρίζει στον δικαιούχο το δικαίωμα λήψεώς τους. Το καθοριστικό στοιχείο για να διαπιστωθεί αυτό το χρονικό σημείο είναι η απόκτηση από τους δικαιούχους βέβαιου δικαιώματος λήψης της ενίσχυσης και η αντίστοιχη δέσμευση του κράτους να τη χορηγήσει. Πράγματι, σε αυτό το χρονικό σημείο μπορεί το εν λόγω μέτρο μπορεί να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

Εν προκειμένω, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι το δικαίωμα αποκατάστασης της ζημίας που προβάλλουν οι Σουηδοί επενδυτές, μολονότι πηγάζει από την κατάργηση του καθεστώτος φορολογικών κινήτρων από τη Ρουμανία, κατά παράβαση της ΔΕΣ, χορηγήθηκε μόλις με τη διαιτητική απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2013, η οποία όχι μόνον διαπίστωσε την ύπαρξη του δικαιώματος, αλλά και προσδιόρισε το ύψος της αποζημίωσης. Πράγματι, ενώ η αποζημίωση αποσκοπεί στην εν μέρει αποκατάσταση της ζημίας την οποία οι επενδυτές ισχυρίζονται ότι υπέστησαν πριν από την προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ένωση, εντούτοις η πραγματική καταβολή της αποζημίωσης επιτεύχθηκε μόνον μετά το πέρας της διαιτητικής διαδικασίας.

Επομένως, λαμβανομένου υπόψη ότι το επίμαχο μέτρο ενίσχυσης χορηγήθηκε μετά την προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ένωση, **το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η Επιτροπή δεν είχε *ratione temporis* αρμοδιότητα να εκδώσει την επίδικη απόφαση βάσει του άρθρου 108 ΣΛΕΕ.**

Το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι το ζήτημα αν η επιδικασθείσα με τη διαιτητική απόφαση αποζημίωση μπορεί να συνιστά κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, εκφεύγει της αρμοδιότητάς του στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας, στο μέτρο που δεν εξετάστηκε από το Γενικό Δικαστήριο. Πάντως, η αρμοδιότητα της Επιτροπής βάσει του άρθρου 108 ΣΛΕΕ δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να εξαρτάται από την έκβαση της εξέτασης του ζητήματος αυτού, δεδομένου ότι ο προληπτικός έλεγχος που ασκεί η Επιτροπή κατ' εφαρμογήν της διάταξης αυτής έχει, μεταξύ άλλων, ως αντικείμενο να κρίνει αν η επίμαχη αποζημίωση συνιστά κρατική ενίσχυση.

Τέλος, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε επίσης σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η απόφαση *Achmea*³ του Δικαστηρίου δεν ασκεί επιρροή στην κρινόμενη υπόθεση.

Με την απόφαση *Achmea*, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα άρθρα 267 και 344 ΣΛΕΕ αντιτίθενται σε διεθνή συμφωνία συναφθείσα μεταξύ δύο κρατών μελών η οποία προβλέπει ότι επενδυτής προερχόμενος από το ένα εξ αυτών των κρατών μελών μπορεί, σε περίπτωση διαφοράς σχετικής με επενδύσεις στο άλλο κράτος μέλος, να κινήσει διαδικασία κατά του δεύτερου κράτους μέλους ενώπιον διαιτητικού δικαστηρίου, του οποίου τη δικαιοδοσία έχει αναλάβει την υποχρέωση να αποδεχθεί αυτό το κράτος μέλος. Συγκεκριμένα, με τη σύναψη μιας τέτοιας συμφωνίας, τα

³ Απόφαση της 6ης Μαρτίου 2018, *Achmea*, [C-284/16](#) (βλ. επίσης ΑΤ αριθ. [26/18](#)).

συμβαλλόμενα σε αυτήν κράτη μέλη συναινούν να μην υπόκεινται οι διαφορές οι οποίες ενδέχεται να αφορούν την εφαρμογή ή την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων τους και, ως εκ τούτου, στο σύστημα ένδικων βοηθημάτων και μέσων που υποχρεούνται, κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, να προβλέπουν στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.

Στην προκειμένη περίπτωση, δεν αμφισβητείται ότι **η αποζημίωση την οποία ζήτησαν οι Σουηδοί επενδυτές αφορούσε και ζημίες που ισχυρίζονται ότι υπέστησαν και μετά την ημερομηνία προσχωρήσεως της Ρουμανίας στην Ένωση, κατόπιν της οποίας έχει εφαρμογή στο εν λόγω κράτος μέλος το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα τα άρθρα 107 και 108 ΣΛΕΕ**. Στο μέτρο αυτό, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η διαφορά ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου περιορίζεται χρονικά ως προς όλα τα στοιχεία της σε χρονικό διάστημα κατά το οποίο η Ρουμανία δεν είχε ακόμη προσχωρήσει στην Ένωση και, ως εκ τούτου, δεν δεσμευόταν ακόμη από τους κανόνες και τις αρχές που απορρέουν από την απόφαση Achmea. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι το εν λόγω διαιτητικό δικαστήριο δεν εντάσσεται στο δικαιοδοτικό σύστημα της Ένωσης, καθόσον δεν ανήκει στο σύστημα ένδικων βοηθημάτων που τα κράτη μέλη υποχρεούνται, κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, να εισαγάγουν στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.

Υπό τις συνθήκες αυτές, η συναίνεση της Ρουμανίας στο σύστημα διαιτησίας που προβλέπεται από τη ΔΕΣ κατέστη άνευ αντικειμένου μετά την προσχώρηση του εν λόγω κράτους μέλους στην Ένωση.

Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις ανωτέρω σκέψεις, το Δικαστήριο αναιρεί την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και αναπέμπει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου προκειμένου να αποφανθεί εκείνο επί των λόγων και των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν ενώπιόν του σχετικά με το βάσιμο της επίδικης απόφασης, ειδικότερα δε επί του ζητήματος αν το μέτρο το οποίο αφορά η απόφαση αυτή πληροί από ουσιαστικής απόψεως τις προϋποθέσεις του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ : Το Δικαστήριο μπορεί να επιληφθεί αιτήσεως αναιρέσεως, η οποία περιορίζεται σε νομικά ζητήματα, κατά αποφάσεως ή διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου. Καταρχήν, η άσκηση αναιρέσεως δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Εάν είναι παραδεκτή και βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Στην περίπτωση που η υπόθεση είναι ώριμη προς εκδίκαση, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς. Σε αντίθετη περίπτωση, αναπέμπει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, το οποίο δεσμεύεται από την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της αιτήσεως αναιρέσεως.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582